

steenwijk © Luc Meert

Ondernemingsplan 2025

Vlaanderen
is natuur

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Inhoud

1. Missie en visie	3
1.1 Onze missie	3
1.2 Onze visie	3
2. Meerjarenplan 2024-2029	4
3. Strategische doelstellingen 2025-2026	11
3.1 SD1 We werken aan betere natuur in Vlaanderen	11
3.2 SD2 We werken aan meer natuur in Vlaanderen	12
3.3 SD3 We zetten in op kwaliteitsvolle natuurbeleving	15
3.4 SD4 We maken natuur samen met partners	15
3.5 SD5 We voeren een doeltreffend soortenbeleid en -beheer	16
3.6 SD6 We beschermen onze natuur en maken hem weerbaar tegen de klimaatverandering	18
3.7 SD7 We verkennen en ontwikkelen nieuw en innovatief beleid en beleidsinstrumenten	20
3.8 SD8 We vormen onze organisatie om tot een slagkrachtig en efficiënt agentschap, klaar voor de uitdagingen van de toekomst en gefocust op beleidsprioriteiten en kerntaken	20
4. Horizontale strategische doelstellingen	22
4.1 Aanbevelingen Audit Vlaanderen	22
4.2 Het preventieplan: de doelstellingen en maatregelen in het kader van het welzijnsbeleid	22
4.3 Het diversiteitsplan: de doelstellingen en acties op het gebied van diversiteit en gelijke kansen	22
4.4 Energiebesparing	23
5. Bijlagen	24
5.1 Overzicht van EU-regelgeving die ANB moet omzetten in interne regelgeving en van eventuele inbreukprocedures	24
5.2 Budgetplan	25
5.3 Personeelsplan	26
5.4 Uitvoeringsrapportering Ondernemingsplan 2024	26

1. Missie en visie

In de aanloop naar de regeerperiode 2024-2029 doorliep het ANB een strategisch positioneringstraject dat leidde tot een aangepaste missie en visie.

1.1 ONZE MISSIE

Het Agentschap voor Natuur en Bos zorgt ervoor dat iedereen in Vlaanderen van de natuur kan genieten, nu en in de toekomst. We staan in voor het beleid, het duurzaam beheren en het versterken van natuur samen met alle partners.

1.2 ONZE VISIE

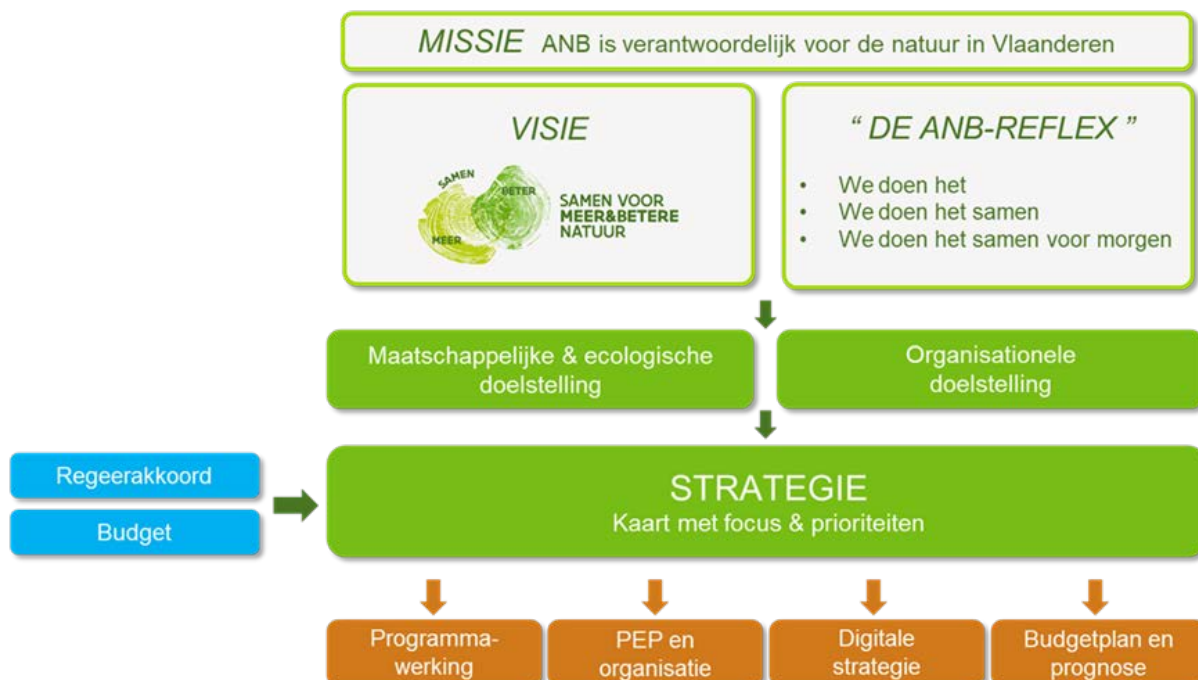

2. Meerjarenplan 2024-2029

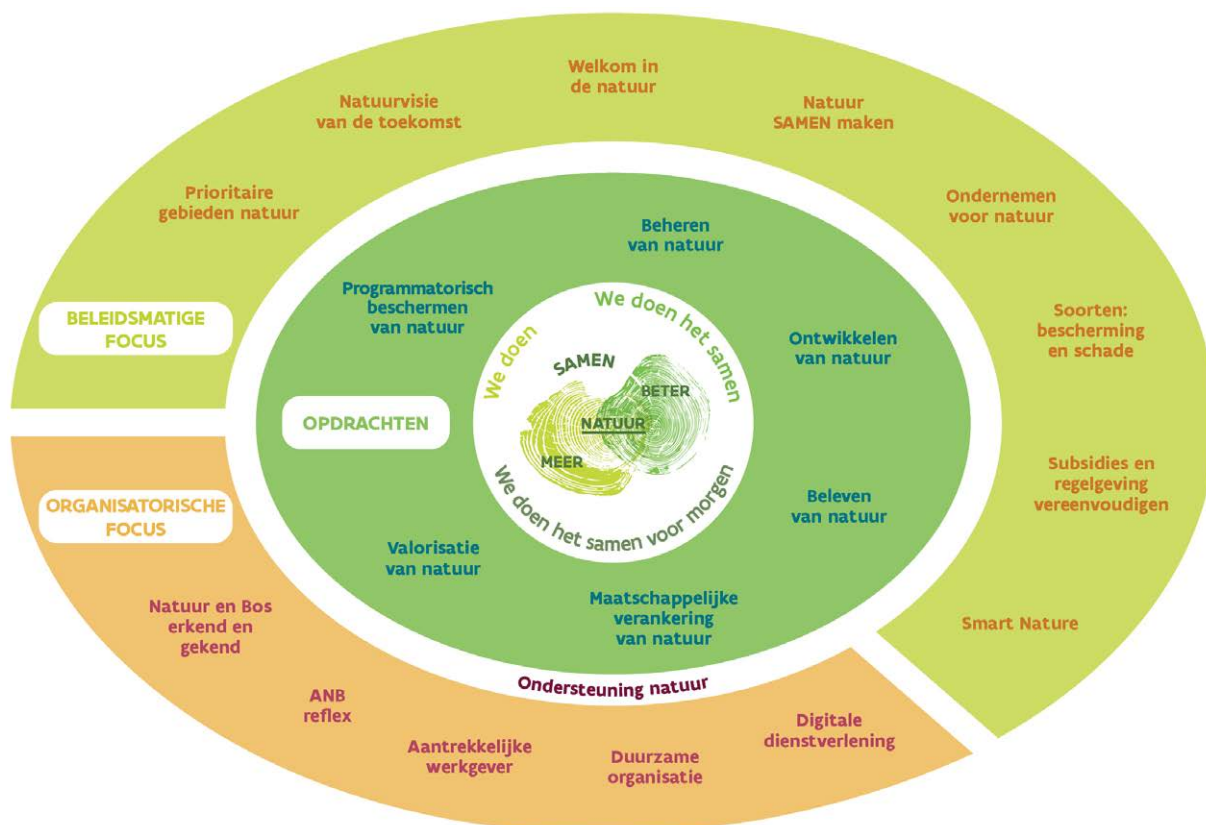
Deze regeerperiode werken we aan twee hoofddoelstellingen, met volgende grote componenten:

Met het regeerakkoord 2024-2029, de Beleidsnota Omgeving 2024-2029 en de begrotingscontouren als sturende elementen brachten we focus en legden we prioriteiten in onze opdracht.

Het resultaat wordt helder weergegeven in onze strategiekaart.

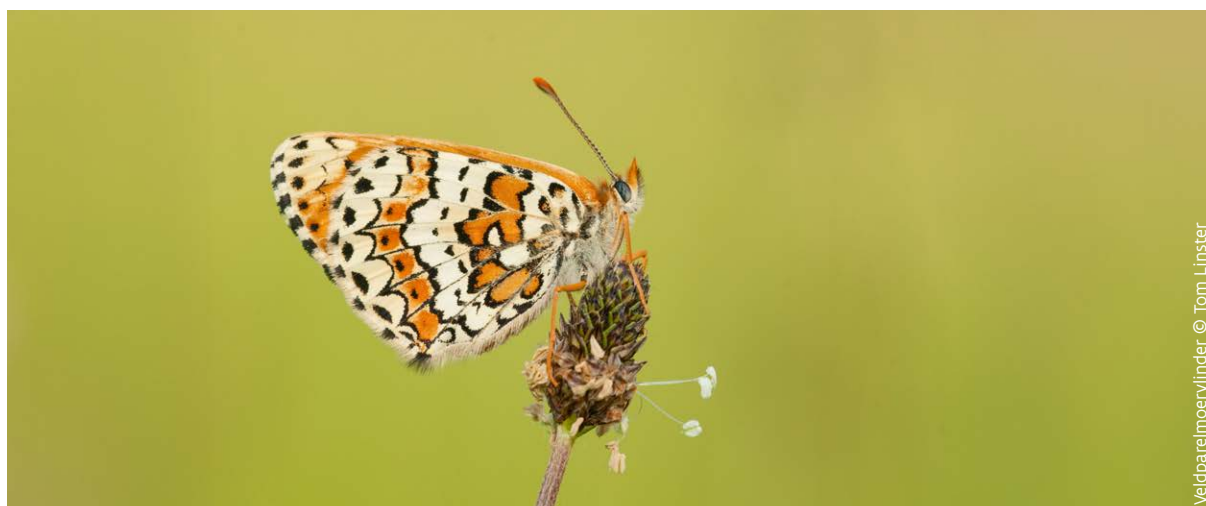

De binnenste cirkel geeft onze permanente opdrachten weer.

De buitenste cirkel bevat de beleidsmatige en organisatorische uitdagingen.

Voor elk van deze uitdagingen wordt een strategische programmawerking opgezet over de afdelingsgrenzen heen en voor sommige uitdaging ook over entiteiten heen. De programmawerking vormt als het ware een turbomotor die een geïntegreerde en efficiënte aanpak moet mogelijk maken.

Op basis van deze strategiekaart starten we in 2025 de programmawerking op, optimaliseren we onze organisatiestructuur en ons personeelsplan, werken we een digitale strategie uit en zetten we het proces in naar transparante en onderbouwde budgetplanning en -prognoses.

Veldparelmoervlinder © Tom Linster

ONZE PERMANENTE OPDRACHTEN

1. Programmatisch beschermen van natuur

We zetten adviesverlening, toezicht en handhaving gericht in om onze natuur te beschermen.

Bij de advisering van vergunningsaanvragen wordt gefocust op activiteiten en ingrepen met de grootste impact op natuur. Met zorg en aandacht bouwen we maatregelen in zodat initiatieven en projecten kunnen plaatsvinden in de natuur zonder dat de natuur er schade van ondervindt. Daarnaast ondersteunen we de maatschappelijk actoren met gerichte subsidies, om samen te werken aan meer en betere natuur in Vlaanderen.

We koppelen dit aan onze geografische prioriteitenkaart en de thematische prioriteiten.

Handhaving is het sluitstuk van het beleid. De natuurinspectie handhaaft systematisch en doelgericht op de natuurregelveiligheid volgens de methodiek van programmatisch handhaven. Risicoanalyse en doelgroepenanalyse vormen hierbij de basis om interventies en gebieden te identificeren die extra aandacht behoeven. Daarnaast werken we samen met interne en externe partners om het nalevingsgedrag te vergroten en overtredingen te voorkomen.

De focus van de natuurinspectie ligt enerzijds op het voorkomen van overtredingen/natuurschade en anderzijds op het herstellen van illegale schade aan de natuur, in uitvoering van het meerjarenplan handhaving 2021-2025.

Het gebruik van remote sensing stelt de natuurinspectie in staat om grote gebieden efficiënt te monitoren en veranderingen in het landschap snel te detecteren. Deze technologie helpt de natuurinspectie nu al bij het identificeren van illegale gescheurde graslanden. In de toekomst komen daar ook een aantal kleine landschapselementen bij.

2. Beheren van natuur

We zorgen dat bestaande natuur, van onszelf en derden, duurzaam beheerd kan worden. We focussen hierbij op de realisatie van de Europese natuur- en klimaatdoelen.

We zorgen ervoor dat onze natuur floreert, met veel kennis van zaken en oog voor technische en technologische vernieuwingen. Daarnaast dragen we in gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden met eigen patrimonium, werknemers, middelen en instrumenten bij aan natuurbehoud en zetten we natuur in ten dienste van de samenleving.

3. Ontwikkelen van natuur

We zetten samen met onze partners gericht in op nieuwe, robuuste natuur. Een voorbeeld is het Scheldeprogramma/Sigma-plan, waar natuurontwikkeling hand in hand gaat met ingrepen voor de bescherming van Vlaanderen tegen overstromingen uit de Schelde en haar zijrivieren en met ingrepen nodig voor de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen. Via een meerjarenprogramma zetten we in op geïntegreerd natuurherstel en natuurontwikkeling. Inrichtingswerken worden uitgevoerd met de focus op de realisatie van IHD, Blue Deal, bosuitbreiding en ook natuurbeleving. Vaak worden meerdere doelen projectmatig gecombineerd, om ze op het terrein hand in hand te laten gaan.

4. Beleven van natuur

Samen met partners werken we aan optimale beleving van onze natuur, met respect voor de draagkracht ervan. Dit wordt ondersteund door campagnes zoals de Week van het Bos, of de bioblitz. We investeren in onthaalpoorten, natuurlopen, hondenloopzones, multimovepaden, speelbossen, mountainbikeroutes, ... We stellen onze domeinen ook open voor grotere evenementen zoals marathons, met zorgvuldige afweging van de impact en de benodigde maatregelen.

Onze Nationale Parken vormen de parels op de kroon.

5. Maatschappelijke verankering van natuur

We gaan bewust om met de lusten en lasten van de natuur.

We zetten natuurgebaseerde oplossingen in als middel voor klimaatadaptatie en leefbaarheid. We zorgen voor een doelmatige aanpak van schade- en overlastsoorten (beschermde soorten, jachtwild en invasieve uitheemse soorten).

6. Valorisatie van natuur

We benutten de economische waarde van natuur, door de vermarkting van de producten uit en gelinkt aan de Vlaamse natuurdomeinen door onze afdeling Natuurinvest. Natuurinvest zoekt ondernemers die meerwaarde kunnen geven aan de natuur en de beleving ervan. De belangrijkste producten zijn de houtexploitatie, de opleidingen van Inverde, de gebouwenconcessies en het kortetermijnverhuur van gebouwen en locaties. Voortdurend wordt ook ingezet op nieuwe en innovatieve producten en valorisatiemogelijkheden.

DE PROGRAMMAWERKING

In deze strategische programma's nemen we volgende zaken op tijdens deze legislatuur. De concrete uitwerking ervan in een business canvas, met mijlpalen en indicatoren gebeurt tegen de zomer 2025.

Toelichting op hoofdlijnen van de strategische programma's:

Beleidsmatige programma's

1. Prioritaire gebieden natuur

In dit programma brengen we gebiedsgerichte beleidsdoelstellingen samen, bepalen we de criteria voor prioriteitenstelling van gebieden en maken we een kaart met de prioritaire gebieden natuur. Deze kaart zal doorwerken naar de processen en taken van het ANB, zoals de investeringen in onze domeinen, het aankoopbeleid, het subsidiebeleid en zal bepalend zijn voor de omvang en intensiteiten van de samenwerking met anderen.

Ook het opmaken van het Natuurherstelplan en het richten van de inspanningen in dit kader, wordt binnen dit programma opgenomen.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029: ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

- OD 1.1 Een efficiënt internationaal en Europees biodiversiteitsbeleid, op maat van Vlaanderen
- OD 1.2 Uitvoering van instandhoudingsbeleid en stikstofsanering
- OD 1.4 Voldoende natuur onder het juiste beheer
- OD 1.5 Meer natte natuur om de klimaatverandering op te vangen

2. Natuurvisie van de toekomst

In dit programma vormen we een visie over de natuur die we nodig hebben in de toekomst, vanuit een ecosysteemdenken. Aandacht voor klimaatadaptatie is nodig om tot robuuste natuur te komen, en tegelijkertijd speelt robuuste natuur een rol om de effecten van de klimaatverandering voor de mens te milderen.

In onze grote natuurgebieden maken we ruimte voor procesnatuur, wat betekent dat we de natuurlijke processen hun gang gaan laten en waar gepast grote grazers introduceren.

We werken aan basisnatuurkwaliteit in de gebieden die geen hoofdfunctie natuur hebben, zoals de bebouwde omgeving of het agrarisch gebied.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029: ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

- OD 1.6 De Vlaamse natuur weerbaar maken tegen de klimaatverandering
- OD 1.7 Meer groen, voor een betere leefomgeving

3. Welkom in de natuur

We werken een visie uit op beleving en op onthaal van bezoekers, gebaseerd op de noden van de maatschappij. Deze visie vertalen we geografisch op basis van maatschappelijke noden in een maatschappelijke prioriteringskaart (de 'belevingskaart'). Deze kaart zal sturend zijn voor onze investeringen in beleving in onze domeinen en voor toekennen van subsidies rond beleving. De Nationale Parken en Landschapsparken zijn een onderdeel van deze kaart. We verkennen de ontwikkeling van een applicatie die de natuurgebieden in Vlaanderen interactief ontsluit.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:
ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;
OD 1.8 Kwaliteitsvolle natuurbeleving

4. Natuur samen maken

We versterken ons netwerk met relevante organisaties en maatschappelijke actoren om samen natuur te maken. We bouwen het stakeholdermanagement uit, zowel op strategisch niveau als op projectniveau. We zorgen voor een geïntegreerde ondersteuning en begeleiding van de Nationale Parken bij de uitvoering van hun masterplannen en operationele plannen. We werken samen met partners zoals de terreinbeherende verenigingen, de Regionale Landschappen, de Bosgroepen, ... in het realiseren van Vlaamse beleidsdoelen. We besteden bijzondere aandacht aan de samenwerking met landbouworganisaties en lokale besturen.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:
ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;
OD 1.4 Voldoende natuur onder het juiste beheer
OD 1.9 Lokale coalities als hefboom voor uitvoering van het Vlaamse beleid
ISE Ruimte en milieu; SD 3 Een veerkrachtige en gedifferentieerde open ruimte;
OD 3.3 Geïntegreerde projecten realiseren voor versterking open ruimte doelen en functies

5. Ondernemen voor natuur

In dit programma verkennen we nieuwe verdienmodellen m.b.t. ecosysteemdiensten, in samenwerking met de bedrijfswereld, en zetten we experimenten op om het meest haalbare financiële instrument te bepalen. We zetten nieuwe samenwerkingsmodellen op met private landeigenaars. We introduceren carbon farming in Vlaanderen in samenwerking met de landbouwsector.

We valoriseren onze expertise in duurzame cofinancieringsmodellen met positieve impact op natuur. We stellen het dienstenaanbod van Natuurinvest bij en richten een dienstencentrum op om onze doelgroepen te laten meebetalen voor geleverde diensten die buiten de ANB-kerntaken vallen.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:
ISE Natuur en biodiversiteit; SD3 Instrumentarium;
OD 3.3 Verkennen en ontwikkelen van innovatieve beleidsinstrumenten

6. Soorten: bescherming en overlast

We optimaliseren het soortenbeleid, waarbij we enerzijds schade en overlast doeltreffend en efficiënt aanpakken, en anderzijds het soortenbeschermingsbeleid evalueren en optimaliseren en hierbij verder uitgaan van een leefgebiedenbenadering. We maken een business case voor een Dienstencentrum overlastsoorten en verkennen de oprichting van een exotencel, binnen de budgettaire mogelijkheden, om een geïntegreerde benadering mogelijk te maken.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:
ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;
OD 1.1 Een efficiënt internationaal en Europees biodiversiteitsbeleid, op maat van Vlaanderen
OD 1.2 Uitvoering van instandhoudingsbeleid en stikstofsanering
ISE Natuur en biodiversiteit; SD2 Doeltreffend soortenbeleid en -beheer;
OD 2.1 Beperken van schade en overlast door in het wild levende soorten
OD 2.2 Soortenbescherming

7. Subsidies en regelgeving

We werken aan een meer leesbare en coherente regelgeving. We evalueren de doelmatigheid van onze subsidieregelingen, brengen ze in lijn met de gebiedsprioriteiten en zorgen voor administratieve vereenvoudiging van subsidieprocedures. We starten de evaluatie van de natuurbeheerplannen, zoals voorzien in de regelgeving.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:

- ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;
 - OD 1.2 Uitvoering van instandhoudingsbeleid en stikstofsanering
 - OD 1.4 Voldoende natuur onder het juiste beheer
- ISE Natuur en biodiversiteit; SD2 Doeltreffend soortenbeleid en -beheer;
 - OD 2.2 Soortenbescherming
- ISE Ruimte en milieu; SD 4 Een haalbaar omgevingsbeleid;
 - OD 4.1 Publieke middelen effectief inzetten

8. Smart Nature

We integreren Smart Nature in onze werking. We ontwikkelen een Nature data space, op basis waarvan een digital twin kan gemaakt worden om beleidseffecten van voorgenomen beleid te simuleren. We verkennen verder de mogelijkheden van inzetten van drones, remote sensing en AI ter ondersteuning van beleidsontwikkeling, advisering, beheer en monitoring en handhaving.

Met dit programma geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving 2024-2029:

- ISE Natuur en biodiversiteit; SD3 Instrumentarium;
 - OD 3.1 Smart Nature: slim en vooruitziend natuurbeheer, ondersteund door technologie

Organisatorische programma's

1. Natuur en Bos gekend én erkend

Met dit programma willen we onze organisatie positioneren als de onmisbare gangmaker voor de natuur van morgen, en de hele samenleving verbinden met meer en betere natuur. We rollen een aantal nieuwe projecten die ons naar pers, partners en breed publiek een herkenbaar profiel geven en die ook bijdragen aan het versterken van het draagvlak voor meer en betere natuur.

Daarnaast zetten we een aantal werven op die onze organisatie klaarmaken om krachtiger, sneller en proactiever te communiceren. Zo zorgen we dat onze expertise vaker erkend wordt en we het leiderschap voor onze kernthema's opnemen.

2. ANB-reflex

Het programma is gericht op het stimuleren van een empathische en proactieve dienstverlening, waarbij ANB als één geheel optreedt en een doelgerichte, oplossingsgerichte benadering volgt. De ANB-reflex wordt binnen de HR-processen geïntegreerd om een cultuur van samenwerking, open dialoog, vertrouwen en respect te bevorderen. Het uiteindelijke doel is om de ANB-reflex door de hele organisatie te laten leven en zo bij te dragen aan een positieve en effectieve werkomgeving.

3. Aantrekkelijke werkgever

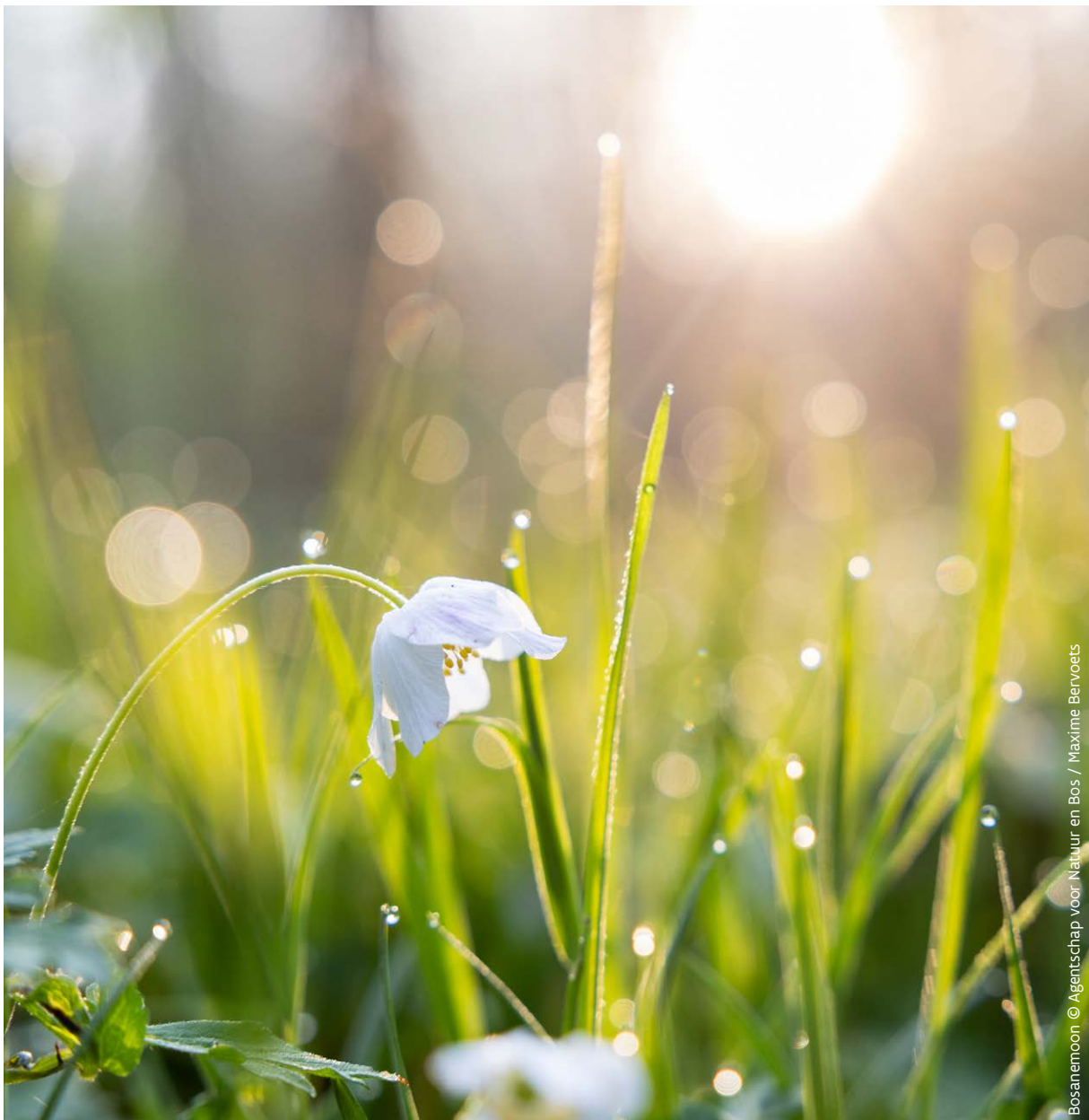
ANB streeft ernaar een aantrekkelijke werkgever te zijn door een werkomgeving te creëren die zowel uitdagend als ondersteunend is. We richten ons op werkbaar werk, waarbij de lat hoog ligt om doelen te halen, maar tegelijkertijd wordt gekeken naar manieren om het werk werkbaarder te maken. We hechten ook waarde aan een cultuur van betrokkenheid, waarbij medewerkers worden betrokken bij beslissingen en er een open communicatiecultuur wordt bevorderd. Door deze elementen te combineren, wil ANB een aantrekkelijke werkgever zijn, die zijn medewerkers ondersteunt en waardeert.

4. Duurzame organisatie

Om een duurzaam functioneren van ons agentschap te verzekeren, maken we met dit programma werk van degelijke financiële prognoses en van fact based evaluatie en processen. We professionaliseren de programma- en projectwerking, stroomlijnen onze processen en implementeren onze vastgoedstrategie. We zetten maximaal in op het verkrijgen van Europese cofinanciering voor de ondersteuning van onze doelstellingen: de realisatie van meer en betere natuur.

5. Digitale dienstverlening

Data voor en over de natuur in Vlaanderen vormen de grondslag voor het beleid, en moeten ontsloten worden zodat medewerkers, partners en burgers er meer en beter op kunnen bouwen. We werken aan onze Master Data en zorgen ervoor dat geografisch werken ingebed wordt in heel onze organisatie, en ondersteunen dit met een stabiel en performant businessplatform. Onze processen worden digitaal herdacht (digital by design), ondersteund door een digitaal platform met gemeenschappelijke kernfuncties. We zorgen op die manier voor betrouwbare digitale tools, een vlotte dienstverlening en verhelderende inzichten bij de natuur in Vlaanderen.

Bosanemoon © Agentschap voor Natuur en Bos / Maxime Bervoets

3. Strategische doelstellingen 2025-2026

3.1 SD1 WE WERKEN AAN BETERE NATUUR IN VLAANDEREN

We maken, herstellen en beschermen topnatuur, en dichten de kloof met doelstellingen inzake (leefgebieden van) soorten en habitats.

- We maken een natuurherstelplan met daarin de maatregelen nodig om de hersteldoelen en -verplichtingen tegen 2030, op maat van Vlaanderen, te realiseren. Hierin maken we maximaal gebruik van de noodzakelijke en beschikbare afwijkmogelijkheden.
Mijlpalen:
 - » Afwijkingsverzoek ingediend (Q1 2025)
 - » Socio-economische impactanalyse afgewerkt (Q4 2025)
 - » Ontwerp van Natuurherstelplan afgewerkt (Q1 2026)
- We voeren het programma stikstofsanering uit, volgens een programmatische aanpak rekening houdende met de bepalingen van het stikstofdecreet, de Programmatische Aanpak Stikstof, de geografische prioriteitenkaart (zie Strategisch programma 1) en het Natuurherstelplan.
Mijlpalen:
 - » Position paper m.b.t. mogelijkheid tot verplaatsing van habitats afgewerkt, om het gesprek met de EC aan te gaan (Q1 2025)
 - » Plan van aanpak om alle zoekzones weg te werken en alle Europese natuurdoelen te plaatsen tegen 2030 klaar (Q2 2025)
 - » Geactualiseerd meerjaren-stikstofsaneringsprogramma klaar, dat het kader vormt voor de uitvoering van (1) herstelmaatregelen op perceelschaal in alle SBZ-H door het onder passend beheer brengen en (2) (hydrologische) herstelmaatregelen op landschapsschaal in 192 SBZ-H-deelzones van 2023 tot 2045 (Q4 2025)
 - » Ontwerp-inrichtingsnota's voor de maatwerkgebieden Kalmthoutse Heide, Mechelse Heide, De Maten en Voerstreek klaar (Q1 2026)
 - » Allocatie van natuurdoelen in SBZ-H nabij piekbelasters afgewerkt (Q4 2026)
- We zetten beheer en beheerplanning in voor de realisatie van de Europese natuur- en klimaatdoelen en voor de stikstofsanering.
Mijlpaal:
 - » 7200 ha Vlaamse natuurdomeinen zijn onder passend beheer gebracht: nieuw natuurbeheerplan voor 3200 ha en vernieuwing van bestaand natuurbeheerplan voor 4000 ha gerealiseerd (Q4 2025)
- We voeren inrichtingswerken uit in het kader van stikstofsanering, klimaatadaptatie, natuurherstel en door de Vlaamse regering besliste projecten. Naast heel wat projecten op eigen terreinen voeren we 16 lopende natuurinrichtingsprojecten verder uit.
Mijlpalen:
 - » Natuurinrichtingsproject maatwerkgebied De Maten ingesteld (Q1 2025)
 - » Rollend meerjaren- en jaarprogramma uitgewerkt, in overeenstemming met de gebiedsprioriteitenkaart, met bijhorend dashboard ter sturing en opvolging (Q4 2025)
 - » Inrichtings- en optimalisatiewerken en waterhuishoudingsmaatregelen in de Kalkense Meersen, de polders van Kruibeke, de Demerbroeken, de Kalmthoutse Heide, Weymeerbroeck en het brongebied van Dommel, Bolisserbeek, Schansbeek Schietveld Houthalen opgestart en/of afgewerkt (Q4 2025)

- We brengen het aankoopbeleid van gronden door de overheid in overeenstemming met de bepalingen van het regeerakkoord m.b.t. het faciliteren van grondaankopen voor landbouwers in agrarisch bestemde gebieden behoudens gronden gelegen in speciale beschermingszones (SBZ) en VEN. En naar analogie voorzien we een voorkooprecht voor ANB en voor wie een natuurbeheerplan type 4 wil realiseren in VEN en groene bestemmingen.
Mijlpalen:
 - » Conceptnota voor kabinet afgewerkt (Q1 2025)
 - » Ontwerptekst Decreet faciliterend grondbeleid voor landbouwers en natuurbeheerders uitgewerkt i.s.m. penhouder ALZ, VLM en dept OMG (Q2 2025)
- We versterken met onze communicatie het draagvlak voor meer en betere natuur in Vlaanderen.
 - » Uitrol van een geïntegreerd communicatieplan voor natuurherstel van start (Q3 2025)

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:

ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

OD 1.1 Een efficiënt internationaal en Europees biodiversiteitsbeleid, op maat van Vlaanderen

OD 1.2 Uitvoering van instandhoudingsbeleid en stikstofsanering

OD 1.4 Voldoende natuur onder het juiste beheer

OD 1.5 Meer natte natuur om de klimaatverandering op te vangen

OD 1.6 De Vlaamse natuur weerbaar maken tegen de klimaatverandering

OD 2.2 Soortenbescherming

ISE Ruimte en milieu; SD3 Een veerkrachtige en gedifferentieerde open ruimte;

OD 3.4 Grondbeleid in functie van het bewaren van open ruimte

3.2 SD2 WE WERKEN AAN MEER NATUUR IN VLAANDEREN

We werken aan verbindingsnatuur, recreatiebossen, groenblauwe netwerken... Kortom, multifunctionele natuur voor verschillende doelgroepen en belevingsvormen.

- We zetten een programma Natte natuur op voor het herstel of kwaliteitsverbetering van 20.000 ha natte natuur tegen 2030, waarbij we maximaal doelen combineren (waterveiligheid, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, stikstofsanering).
Mijlpalen:
 - » Rollend meerjarenprogramma opgemaakt (Q3 2025)
 - » Rivierherstel Leie:
 - Start inrichting 1ste fase (Q3 2025)
 - Inrichtingsplannen voor drie deelgebieden afgewerkt (Q3 2025)
 - » T. OP Dender:
 - Inrichtingsplan Quick Win gebieden klaar (Q4 2025)
 - Instrumentenafweging voor meersenherstel stroomopwaarts Ninove afgerond (Q4 2025)
 - » Verdere uitvoering geactualiseerd Scheldeprogramma/Sigmaplan (Q4 2025)
 - Voorbereiding van en effectieve inrichting van natte natuur in 7 gebiedsclusters (Kalkense Meersen, Durme, Antwerpen LSO, Bovendijle, Netemonding, Grote Nete, Demer)
 - Aanleg belevingsinfrastructuur in 6 clusters (Antwerpse havengebieden, Durmevallei, Dendermonde, Bornem, Grote Nete en Demer)
 - Uitvoeringswerken i.k.v. gebiedsontwikkeling (Nationaal Park Scheldevallei, Grenspark Groot Saeftinghe, gebiedsontwikkeling Grote Geule)
 - Natuurdoelen i.s.m. landbouwers in het pilootproject Dubbel Doel op ca. 1500 ha gerealiseerd
 - » Blue deal projecten inrichting Vliegveld Malle, De Maatjes, Kamp Beverlo, Watering Mol-Arendonk, de Teut-Tenhaagdoornheide, De Markgraaf Kalmthout opgestart en/of afgewerkt (Q4 2025)
 - » Vastlegging van 6,5 mio euro voor 30 projecten natte natuur voor uitvoering in 2026 (Q4 2025)
 - » Krijtlijnnnota Sigma 3.0 afgewerkt (Q1 2026)
 - » Eindrapport Natuurontwikkelingsvisie voor het Kustbeschermingslint s.l., opgesteld in opdracht van het ANB, in kader van het strategisch beleidsplan kustvisie beschikbaar (Q2 2026)

- We maken werk van bosuitbreiding en bosbescherming.

Bosuitbreiding

Voor de bosuitbreiding in Vlaanderen zetten we in op 2 sporen.

- ✓ Samen met de natuurverenigingen en VLM versterken we de grote natuur- en boscomplexen waarbij we ons richten op de groene bestemmingen en de SBZ-gebieden voor de aanleg van nieuwe bossen, en de HAG-gebieden gevrijwaard worden voor landbouwgebruik.
- ✓ We gaan voor de aanleg van buurt-, dorps- en stadsbossen dicht bij de mensen, in nauwe samenwerking met de lokale besturen, lokale natuurverenigingen en lokale landbouwers. Bosplannen onder regie van de lokale besturen geven aan op welke plaatsen deze nieuwe buurtbossen best gesitueerd worden.
- ✓ De technische en administratieve ontzorging door de Bosgroepen en BOS+ voor lokale besturen wordt bestendigd.

Mijlpalen:

- » Methode opmaak Bosplannen met ontzorgingsmodel uitgewerkt (Q2 2025)
- » Aankoopsubsidie lokale besturen uitgewerkt (Q2 2025)
- » Communicatiecampagne lokale besturen uitgerold (Q2 2025)
- » Boomweekend 2025 georganiseerd met jeugdsector, scholen en lokale besturen (Q4 2025)

Bosbescherming

- We ontwikkelen beleid om bestaande ecologisch en cultuurhistorisch waardevolle bossen beter te beschermen, de impact van koolstofvoorraad en opslagcapaciteit van bos voor koolstof te implementeren in boscompensatiefactor en kordater optreden tegen ontbossingen.

Mijlpaal:

- » Analysenota m.b.t. de verschillende scenario's inzake bosbescherming, tegelijk kaderend in art.12 van de Natuurherstelverordening, afgewerkt (Q2 2025)

Parkbos - Stad Gent © Agentschap voor Natuur en Bos / Griet Buyse

- We werken aan de groenblauwe dooradering en meer dichtbij en toegankelijk groen in de bebouwde omgeving.
Mijlpalen:
 - » Projectoproep Natuur in je Buurt en projectoproep Groene Rand gelanceerd (Q2 2025)
 - » Ontwerpen van natuurweefselplannen per proeftuin beschikbaar (Q4 2025)
 - » Vijf living labs in het kader van het project 'natuur op wandelafstand' op kruissnelheid (Q4 2025), waarbij het stappenplan en instrumenten voor meer kwaliteitsvolle natuur in zorgomgevingen wordt getest
 - » Eindrapportering over de leertrajecten natuurweefselplanning in de proeftuinen beschikbaar, met het oog op de verdere beleidsontwikkeling (Q1 2026)
- We werken aan de groenblauwe dooradering van en functionele biodiversiteit in de open ruimte.
Mijlpalen:
 - » Overleg met Dept Omgeving en VMM opgestart om de uitvoering van de Hemelwater- en droogteplannen te stimuleren (Q3 2025)
 - » Proof-of-concept studie naar vormgeving en toepasbaarheid agro(natuur)beheerplan in Vlaamse context opgestart (Q4 2025)
 - » Position paper, om het gesprek aan te gaan met de EC over het principe van tijdelijke natuur in agrarisch gebied, uitgewerkt (Q4 2025)
 - » Evaluatie van het systeem tijdelijke natuur in ontginningsgebieden, met het oog op eventuele verbeteringen, afgewerkt (Q4 2025)

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:

ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

OD 1.5 Meer natte natuur om de klimaatverandering op te vangen

OD 1.7 Meer groen, voor een betere leefomgeving

3.3 SD3 WE ZETTEN IN OP KWALITEITSVOLLE NATUURBELEVING

- We werken verder aan toegankelijkheidsregelingen voor onze natuurgebieden, waarbij we oog hebben voor toegankelijkheid voor voor iedereen met kwaliteitsvolle beleving én voldoende rustzones voor de natuur.
Mijlpaal:
 - » Nieuwe toegankelijkheidsregelingen voor 10 Vlaamse natuurdomeinen afgewerkt, op basis van een doordachte zonering per domein (Q4 2025)
- We starten het strategisch programma 'Welkom in de natuur' op, waarin we een strategische visie op beleving en onthaal ontwikkelen o.b.v. van de maatschappelijke noden en de draagkracht van de natuur.
Mijlpalen:
 - » Optimalisatie van het intern proces omtrent betalende en niet-betalende recreatieaanvragen en events opgestart (Q2 2025)
 - » Uitwerking van een strategische onthaal en-belevingsvisie opgestart (Q3 2025).
 - » Relevante partners rond natuurbeleving geïdentificeerd en betrokken, om in een volgende stap gerichte samenwerking aan te gaan om de natuurbeleving in Vlaanderen te verhogen (Q4 2025)
- We werken samen met Sport Vlaanderen, VMM en Departement Zorg om veilige zwemplaatsen te creëren voor de Vlaming en met oog voor de draagkracht van de natuur.
Mijlpaal:
 - » Afwegingskader om potentiële zwemplaatsen in natuurdomeinen te beoordelen afgewerkt (Q4 2025). Hierbij responsabiliseren we andere partners over de natuurwaarde en de draagkracht van de natuur bij het screenen van mogelijke locaties.
- We werken samen met Sport Vlaanderen aan duidelijke kaders rond recreatie in de natuur en communiceren deze actief naar iedereen die wil sporten in de natuur. Kwaliteitsvolle natuurbeleving, draagkracht van de natuur en hoffelijkheid tussen de recreanten staan hierin centraal.
Mijlpalen:
 - » Gezamenlijke vernieuwde visie rond offroadfietsen (mountainbike, gravel, cyclocross en technische zones) met daaraan gekoppelde nieuwe richtlijnen voor de ontwikkeling van een offroad fietsroute afgewerkt (Q4 2025).
 - » structureel overleg met de sportfederaties die een link hebben met sporten in de natuur opgestart (Q4 2025).
 - » Afwegingskader voor georganiseerde toertochten en evenementen, dat rekening houdt met de draagdracht van de natuur, klaar (Q4 2025).

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:

ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

OD 1.7 Meer groen, voor een betere leefomgeving

OD 1.8 Kwaliteitsvolle natuurbeleving

3.4 SD4 WE MAKEN NATUUR SAMEN MET PARTNERS

Natuur in Vlaanderen maken we niet alleen. We werken samen met andere organisaties en overheden en versterken zo ons netwerk, waardoor we een groter maatschappelijk draagvlak creëren. Hiervoor bouwen we het stakeholdermanagement uit, zetten we een structureel overleg en open communicatielijnen op met onze belangrijkste stakeholders en richten we gemeenschappen op om op een resultaatgerichte en cocreatieve wijze onze natuurdoelstellingen te implementeren.

- We bouwen het stakeholdermanagement uit, zowel op strategisch niveau als op projectniveau, en zetten een structureel overleg en open communicatielijnen op met onze belangrijkste stakeholders
Mijlpaal:
 - » Het strategisch doelgroepenoverleg met de sectoren jacht en landbouw en met de Bosgroepen, Landelijk Vlaanderen en de VVSG is opgestart (Q2 2025)

- Samen met partners bepalen en vertalen we de doelstellingen voortvloeiend uit de Natuurherstelverordening in een Natuurherstelplan.
Mijlpaal:
 - » Participatietraject voor input voor het Natuurherstelplan is opgestart (Q2 2025)
- We werken samen met partners aan gebiedsprojecten waarbij meerdere beleidsdoelen samen worden gerealiseerd.
Mijlpalen:
 - » Ontwerp van Samenwerkingsovereenkomst met Landelijk Vlaanderen voor realisatie van Vlaamse beleidsdoelen, is opgesteld, in samenwerking met collega-entiteiten (Q2 2025)
 - » Nationale parken:
 - Ontwerp van een intern meerjarenplan voor het gebiedsprojectteam van elk nationaal park, afgestemd op de operationele plannen van de parken enerzijds en op de beleidsdoelen anderzijds (Q2 2025)
 - Gezamenlijke communicatiestrategie Nationale Parken vastgesteld en implementatie gestart (Q3 2025)
 - Sociaaleconomische impactanalyse voor het Vlaams Parkenbeleid opgestart, met nulmeting in 2025 (Q4 2025)
 - » Model van gebiedsteams-plus, waarmee structurele betrokkenheid en overleg met lokale stakeholders bij inrichtingsprojecten wordt verzekerd, is operationeel voor prioritaire projecten (Q4 2025).
 - » Ontwerp van BVR en nieuwe Samenwerkingsovereenkomst met de Regionale Landschappen en de Bosgroepen is opgesteld, in samenwerking met collega-entiteiten (Q4 2025)
- We maken optimaal gebruik van de mogelijkheden inzake Europese cofinanciering (LIFE, Interreg, Horizon Europe, ...), in samenwerking met nationale en internationale partners, om de werking van onze organisatie te versterken en onze beleidsdoelen te halen. Dertien reeds lopende EU-projecten voeren we verder uit.
Mijlpalen:
 - » Rollend meerjarenplan met prioritaire projecten beschikbaar (Q3 2025)
 - » Twee nieuwe LIFE-projecten opgestart: LIFE Heroes, LIFE Toadally (Q4 2025)
 - » Drie LIFE-projecten afgerond: LIFE Sparc, LIFE Bullfrog en LIFE Narmena (Q4 2025)
 - » Deelname aan nieuwe EU-bossenpartnerschap van het Horizon Europe programma gestart (Q4 2025).

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:
ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;
OD 1.9 Lokale coalities als hefboom voor uitvoering van het Vlaamse beleid

3.5 SD5 WE VOEREN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER

- We gaan van start met een strategisch programma soorten: bescherming en overlast.
Mijlpaal:
 - » Plan van aanpak beschikbaar (Q2 2025)
- We evalueren de werking en effectiviteit van de soortenbeschermingsprogramma's, beheerregelingen en andere soortenbeschermingsplannen en voeren indien mogelijk vereenvoudigingen door. We werken toe naar een wetenschappelijk onderbouwd soortenbeschermingsbeleid, verder gebaseerd op de leefgebiedenbenadering.
In afwachting hiervan verlengen we, na evaluatie, een aantal lopende SBP's, dienen we vervolg SBP's in, en starten we een nieuw SBP kustbroedvogels op.
Mijlpalen:
 - » Verlenging SBP's hazelmuis en gladde slang ingediend (Q1 2025)
 - » Vervolg-SBP vroedmeesterpad ingediend (Q2 2025)
 - » Evaluatietraject m.b.t. impact en implementatie SBP/BHR afgerond en conclusies m.b.t. soortafhankelijke benadering (via leefgebied- dan wel soortbenadering) klaar (Q4 2025)

- We werken samen met de opvangcentra voor wilde dieren aan een verdere professionalisering van hun werking en infrastructuur met het oog op bioveiligheid, soortenbescherming en soortenbeheer.
Mijlpalen:
 - » Kwaliteitsstandaarden opgesteld en gefaseerde uitrol in overleg met VOC's uitgetekend (Q3 2025)
 - » Set van elementaire kwaliteitsstandaarden ingevoerd (Q4 2025)
- We zetten in op een wetenschappelijk onderbouwde aanpak van wolf, bever, grote meeuwen en everzwijn, met evenwicht tussen aspecten van veiligheid, monitoring, soortbescherming, preventie, beheer, schadevergoeding en handhaving. We hebben daarbij oog voor maatschappelijke druk die de intrede van deze soorten met zich kan meebrengen en betrekken hierbij de relevante actoren.
Mijlpalen:
 - » Plan van aanpak m.b.t. afbakenen maatwerk- en kernleefgebieden voor bever klaar (Q1 2025)
 - » Eerste reeks van kernleefgebieden afgebakend, in samenspraak met de betrokken waterloop- en terreinbeheerders (Q3 2025). Deze oefening wordt stelselmatig verdergezet in Q4 2025 en 2026
 - » Theoretisch protocol voor interventies met betrekking tot bever, opgesteld in samenwerking met het INBO - naar analogie met het huidige interventieprotocol probleemsituaties wolf - klaar (Q4 2025)
 - » Stakeholderoverleg voor verdere aftoetsing en verfijning van dit theoretisch protocol bever opgestart (Q1 2026).
 - » Inkanteling van het everzwijnteam in een dienstencentrum overlastsoorten klaar (Q4 2025)
- We werken een geïntegreerde meerjarenaanpak uit voor de invasieve uitheemse soorten, in overeenstemming met de Europese verplichtingen, met nadruk op terreinactie en samenwerking met alle stakeholders.
Mijlpalen:
 - » Meerjarenplan exoten (basis voor werking exotencel) klaar, op basis van eerdere opdracht Arcadis en voorbereidend studiewerk INBO (Prius, Radius) (Q1 2025)
 - » Plan van aanpak exotencel, afgestemd op de budgettaire mogelijkheden, klaar, i.f.v. eerste volle werkjaar in 2026 (Q3 2025)
- We ondersteunen de jacht in functie van het evolueren naar een duurzaam wildbeheer en zetten in op structureel en constructief overleg.
Mijlpaal:
 - » Structureel beleidsoverleg omtrent jacht tussen ANB en de jachtsector opgestart (Q1 2025)
- We initiëren diverse wetgevende initiatieven m.b.t. soortenbescherming en soortenbeheer, in overeenstemming met de beleidsnota van de minister.
Mijlpaal:
 - » Wetgevingskalender voor de legislatuur m.b.t. jacht, exoten, dierziekten, soortenschade en soortenbescherming klaar (Q2 2025)

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:
 ISE Natuur en biodiversiteit: SD2 Doeltreffend soortenbeleid en – beheer;
 OD 2.1 Beperken van schade en overlast door in het wild levende soorten
 OD 2.2 Soortenbescherming

Hazelmuis © Mijel Decler / Vilda

3.6 SD6 WE BESCHERMEN ONZE NATUUR EN MAKEN HEM WEERBAAR TEGEN DE KLIMAATVERANDERING

Via een programmatische aanpak zetten we de adviesverlening en het toezicht en de handhaving gericht in om onze natuur te beschermen. In het meerjarenplan handhaving zijn de prioriteiten bepaald, op basis van de methodiek van programmatisch handhaven (risicoanalyse, doelgroepenanalyse, ...).

De klemtoon bij de behandeling van handhavingsdossiers ligt naast het voorkomen van overtredingen/natuurschade op het realiseren van het herstel van illegaal vernietigde of beschadigde natuur.

De Vlaamse natuur wordt ook bedreigd door de klimaatverandering. We spelen hierop in door adaptief beheer van eigen terreinen, en door aanpassing van de beheerrichtlijnen door andere terreinbeheerders.

Toezicht en handhaving

- We voeren het meerjarenplan handhaving 2021-2025 uit, met als focus voor 2025 het thema 'Kleine landschapselementen'.
Mijlpaal:
 - » Basisinventaris kleine landschapselementen, opgemaakt ter ondersteuning van de werking van het ANB, het Departement Omgeving, Onroerend Erfgoed, de VMM, de VLM en het Agentschap Landbouw en Visserij, klaar (Q1 2026)
- We implementeren het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (KVH) en werken aan de aansluiting op het Vlaams Handhavingsplatform.
Mijlpalen:
 - » Instrumenten in het kader van het KVH uitgewerkt (Q2 2025)
 - » Kaders voor toepassing van de instrumenten en bevoegdheden van het KVH uitgewerkt (Q3 2025)
 - » Handhavingsapplicatie HAP aangepast i.f.v. de nieuwe instrumenten van het KVH (Q4 2025)
 - » Aanstellingsbesluiten en legitimatiekaarten toezichthouders aangepast (Q1 2026)
 - » Opleiding voor natuurinspecteurs en boswachters klaar voor uitrol (Q1 2026)
- Via het project stroomlijning handhaving zetten we in op samenwerking met de andere handhavingsdiensten omgeving en op de stroomlijning van de handhaving.
Mijlpaal:
 - » Noodzakelijke input voor de projectcoördinatie, de werkgroep digitalisering en de werkgroep KVH tijdig aangeleverd (Q4 2025)

Vergunningverlening en advisering

Via het vergunningenbeleid en de advisering zoeken we voortdurend naar een evenwicht tussen het beschermen van de natuurwaarden en de invullingen van andere maatschappelijke noden (industrie, mobiliteit, wonen, energieproductie, recreatie, ...)

- We evalueren het adviseringsbeleid in het licht van de regelgeving, geografische prioriteringskaart en in functie van de doelmatigheid en procesefficiëntie.
Mijlpaal:
 - » Plan van aanpak klaar voor prioritering adviesverlening, met als elementen voorstellen tot aanpassing en vereenvoudiging van regelgeving, vermindering van administratieve lasten, optimalisatie van interne processen en instrumenten en automatisatie van bepaalde processtappen (Q2 2025)

- We evalueren de bestaande subsidieregelingen in het licht van doelmatigheid en ondersteuning van prioritaire beleidsdoelen.
Mijlpalen:
 - » Algemeen overzicht subsidies beschikbaar, met bondige fiche per regeling vanuit algemene principes (doelmatigheid, efficiëntie, specificiteit, uniciteit, subsidiariteit, digitalisering en administratieve lasten (Q2 2025), voor verdere analyse en evaluatie
 - » Pistes voor administratieve vereenvoudiging en procesoptimalisatie uitgewerkt, na evaluatie van huidige werkwijze en rekening houdend met de risicoanalyse (Q3 2025)
 - » Aanbevelingen voor doelgerichte en efficiënte subsidieregelingen op korte en langere termijn klaar (Q4 2025)
- We evalueren de natuurbeheerplannen in het licht van de te realiseren natuurstreefbeelden met focus op Europese natuur- en klimaatdoelen. In 2025 gaat het om 30 dossiers die ons moeten toelaten om het proces op punt te zetten. Vanaf 2026 komen we op kruissnelheid en gaat het om zowat 250 dossiers per jaar.
Mijlpalen:
 - » Vraag tot rapportering in kader van de evaluatie voor 30 NBP verstuurd (Q1 2025)
 - » Format evaluatieverslag monitoringrapport beschikbaar en procedure voor evaluatie goedgekeurd (Q2 2025)
 - » Proces van aanpak evaluatie met inbegrip van terreincontroles uitgetekend en plan van aanpak voor verwerking van grote dossierstroom vanaf 2026 klaar voor uitrol (Q3 2025)
 - » Evaluatieverslagen van de in 2024 ingediende monitoringsrapporten goedgekeurd (Q4 2025)
 - » Vraag tot rapportering in kader van de evaluatie voor 250 NBP verstuurd (Q4 2025)

Klimaatadaptief beheer

- We rollen het concept van klimaatadaptief beheer van natuurgebieden uit in Vlaanderen.
Mijlpalen:
 - » Protocol bufferstoffen heide, heischraalgrasland en bos op droge zandgrond beschikbaar (Q4 2025)
 - » Resultaten van de wetenschappelijke commissie m.b.t. een kader voor het opzetten van proefaanplantingen van klimaatrobuuste bomen beschikbaar (Q4 2025)
 - » Position paper m.b.t. de te volgen strategie inzake klimaatrobuuste bossen in de context van de klimaatverandering goedgekeurd (Q4 2025)
 - » Omvorming van 225 ha soorten- en structuurarme bossen gerealiseerd door aanplanting van meer dan 2000 kloempen (Q1 2026)
- We stellen een toekomstvisie en actieplan op m.b.t. natuurbranden.
Mijlpalen:
 - » Installatie AI-cameradetectie op de brandwachttorens van KH en GSV gebeurd (Q2 2025)
 - » Plan van aanpak voor opmaak visie en actieplan klaar, met duidelijkheid over te betrekken stakeholders en te doorlopen proces (Q2 2025)
 - » Eerste evaluatie van rookpluimdetectie met AI-camerasysteem beschikbaar (Q4 2025)
 - » Vlaams actieplan natuurbranden klaar (Q2 2026)
 - » Aanvulling van Vlaams actieplan in functie van resultaten van het onderzoek in opstart bij partners (Belspo FireFusion, Interreg Hawkeye...) naar het gebruik van sensoren voor bv. early detection van natuurbranden (Q3 2026)
 - » Vertaling van Vlaams actieplan naar operationeel plan, met inbegrip van prioritering en budgettering, afgewerkt (Q4 2026)

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:

ISE Natuur en biodiversiteit; SD1 Meer en betere natuur;

OD 1.6 de Vlaamse natuur weerbaar maken tegen de klimaatverandering

ISE Natuur en biodiversiteit; SD3 Instrumentarium;

OD 3.2 Effectieve bescherming van bestaande natuur

ISE Ruimte en milieu, SD6 Omgevingsregelgeving doen naleven

3.7 SD7 WE VERKENNEN EN ONTWIKKELEN NIEUW EN INNOVATIEF BELEID EN BELEIDSINSTRUMENTEN

- We verkennen de mogelijkheden van inzet van drones, remote sensing, AI-camera's e.d. in processen als handhaving, het opsporen van exoten en het bepalen van landbouwschade aan de hand van pilootprojecten.
Mijlpalen:
 - » Strategisch en operationeel kader voor het gebruik van drones en drone-data in de werking beschikbaar (Q2 2025), bestaande uit
 - Business case die de voordelen en de kosten afweegt van het gebruik van drones voor de diverse opdrachten van het agentschap uitgewerkt
 - Operating model voor het gebruik van drones en drone-data binnen de werking van ANB uitgewerkt
 - » Eerste use case gestart (Q3 2025)
- We verkennen de toepassingsmogelijkheden van concepten als biodiversity credits, nature credits, habitatbanking, ... in de Vlaamse context.
Mijlpalen:
 - » Geactualiseerd overzicht van toepassingsmogelijkheden van habitatbanking in Vlaanderen beschikbaar (Q3 2025)
 - » Nieuwe financieringsmodellen in kaart gebracht, met potentieelinschatting op Vlaams niveau (Q4 2025)
 - » Implementatieplan voor het operationaliseren via pilootprojecten e.d. klaar (Q2 2026)
 - » Evenement met stakeholders georganiseerd met het oog op toekomstige partnerships (Q2 2026)
- We werken een beleidskader uit rond Carbon farming en Carbon removal in Vlaanderen.
Mijlpaal :
 - » Vlaams Actieplatform Carbon farming en Carbon removal is opgestart (Q2 2025)
- We starten de werking rond Smart Nature op (SP) , met als eerste stap het opzetten van een Nature Data Space. Data Spaces zijn noodzakelijk voor een professionele manier van data-uitwisseling tussen overheden, onderzoeksinstituten en bedrijven. Dit maakt in een volgende fase het opzet van Digital Twins mogelijk, waarbij we strategische beslissingen kunnen modelleren bij toekomstige beleidsontwikkeling.
Mijlpaal:
 - » Plan van aanpak voor opzet van een Nature Data Space, in overeenstemming met de VO-standaarden, beschikbaar (Q4 2025)

Hiermee geven we uitvoering aan volgende doelstellingen van de beleidsnota Omgeving:

ISE Natuur en biodiversiteit; SD3 Instrumentarium;

OD 3.1 Smart Nature: slim en vooruitziend natuurbeheer, ondersteund door technologie

OD 3.3 Het verkennen en ontwikkelen van innovatieve beleidsinstrumenten

3.8 SD8 WE VORMEN ONZE ORGANISATIE OM TOT EEN SLAGKRACHTIG EN EFFICIËNT AGENTSCHAP, KLAAR VOOR DE UITDAGINGEN VAN DE TOEKOMST EN GEFOCUST OP BELEIDSPRIORITEITEN EN KERNTAKEN

- We starten vijf strategische programma's op om de organisatorische prioriteiten aan te pakken, cf. strategiekaart.
Mijlpalen:
 - » Doelen, mijlpalen en KPI's bepaald (Q2 2025)
 - » Plannen van aanpak met acties en projecten uitgewerkt en klaar voor uitvoering (Q2 2025)

- We passen de organisatiestructuur aan zodat die optimaal is om de strategiekaart efficiënt en effectief uit te voeren.
Mijlpaal:
 - » Nieuwe organisatiestructuur in werking getreden (Q3 2025)
- We werken een nieuw model uit voor Natuurinvest, waarbij ingezet wordt op valorisatie via 3 opdrachten: (1) kennis en vorming, (2) natuur en vermarkting en (3) ondernemen voor natuur.
Mijlpalen:
 - » Businessplan rond een dienstencentrum Overlastsoorten uitgewerkt (Q2 2025)
 - » Strategisch vastgoedplan rond het gebouwenpatrimonium goedgekeurd (Q2 2025)
 - » Nieuw plan uit rond belevingsaanvragen uitgewerkt, incl. een visitorpayback-systeem via de Nationale Parken (Q4 2025)
 - » Nieuwe korte keten rond houtproducten tot stand gebracht in kader van het circulair houtplatform Brabantse wouden (Q4 2025)
 - » Vormings- en kennisdelingsmodel van invertebraten geüpdatet (Q4 2025)

Blauwborst © Tom Linster

4. Horizontale strategische doelstellingen

4.1 AANBEVELINGEN AUDIT VLAANDEREN

(Dit betreft de acties gericht op het verhogen van de maturiteit van het risicomanagement en op het versterken van de organisatiebeheersing/interne controle van de organisatie. Daarnaast gaat het ondernemingsplan ook in op de wijze waarop de entiteit omgaat met de aanbevelingen uit de verschillende audits van Audit Vlaanderen.)

Natuur en Bos blijft verder bouwen aan haar matuur risicomanagement. De scores voor risico-identificatie &-evaluatie (2,9) en voor risicobeheer (3,0) blijven boven het gemiddelde van de Vlaamse Overheid. Het agentschap voert een volledig nieuwe strategische risicoanalyse uit op basis van de nieuwe strategiekaart en strategische programma's. Daarnaast zal het operationele risicomanagement geïntegreerd worden in de project- en proceswerking. Dit maakt deel uit van het strategisch programma "duurzame organisatie".

Natuur en Bos blijft de aanbevelingen van Audit Vlaanderen nauwgezet opvolgen en streven naar het behouden van de 100% realisatiegraad. Begin 2025 zijn er 3 openstaande aanbevelingen waarvan de uitvoering op spoor zit voor een correcte en tijdige implementatie. Audit Vlaanderen zal in het voorjaar van 2025 een procesaudit uitvoeren. Het onderwerp daarvan zal bepaald worden op basis van onze eigen risicoanalyse.

4.2 HET PREVENTIEPLAN: DE DOELSTELLINGEN EN MAATREGELEN IN HET KADER VAN HET WELZIJNSBELEID

Natuur en Bos heeft een uitgebreid preventieplan ontwikkeld om de veiligheid en het welzijn van haar medewerkers te waarborgen. Het globaal preventieplan (GPP) en de bijbehorende jaaractieplannen (JAP) worden regelmatig besproken met de syndicale organisaties. Het preventieplan omvat diverse acties, zoals het verbeteren van de arbeidsomstandigheden, het uitvoeren van risicoanalyses en het opstellen van nood- en evacuatieprocedures. Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan het welzijn van de werknemers door regelmatig hun welbevinden te peilen en door te voorzien in de nodige organisatorische, materiële en financiële middelen. Het doel van het preventieplan is om een optimaal werkklimaat te creëren waarin veiligheid en gezondheid centraal staan. Door deze maatregelen te implementeren, streeft Natuur en Bos naar een veilige en gezonde werkomgeving voor al haar medewerkers.

Het Globaal Preventplan en het Jaaractieplan zijn te vinden via [deze link](#).

4.3 HET DIVERSITEITSPLAN: DE DOELSTELLINGEN EN ACTIES OP HET GEBIED VAN DIVERSITEIT EN GELIJKE KANSEN

2025 wordt een overgangsjaar in ons diversiteit- en gelijkheidsbeleid. We herbekijken onze visie en prioriteiten om ze te aligneren met onze nieuwe strategische koers en het nieuwe strategisch plan van de Dienst Diversiteitsbeleid. Daarnaast werken we verder volgens de huidige drie prioritaire sporen:

- Draagvlak creëren binnen de organisatie door middel van interne communicatie-acties en vorming.
- Bij instroom inzetten op verjonging en buitenlandse herkomst en (in specifieke functies) meer vrouwen door het zichtbaar maken van diversiteit in onze arbeidsmarktcommunicatie en sensibiliseren rond onbewuste vooroordelen bij werving en selectie.
- Inzetten op inclusieve communicatie door het gebruiken van heldere en inclusieve taal en aandacht voor het tonen van diversiteit in onze externe communicatie. De medewerkers van het communicatieteam zullen daartoe daarvoor de nodige opleiding aangeboden krijgen.

Het integrale plan¹ is hier te vinden: [Gelijke Kansen- en Diversiteitsplan ANB 2025.docx](#).

¹ Voorlopige cijfers, definitieve cijfers pas beschikbaar in april 2025.

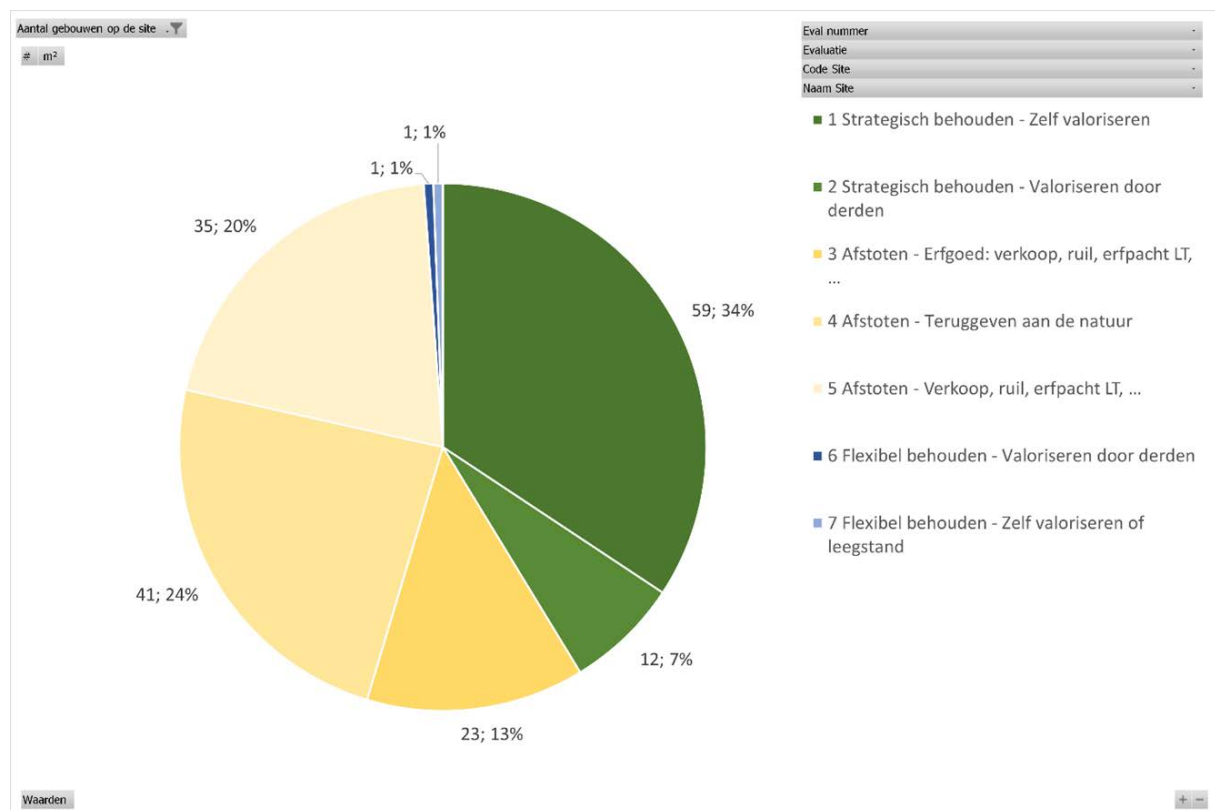
4.4 ENERGIEBESPARING

De Vlaamse regering heeft ambitieuze doelstellingen gesteld om tegen 2030 een primaire energiebesparing van 35% en een reductie van koolstofemissies met 55% te realiseren. Het Agentschap voor Natuur en Bos vertaalt deze doelstellingen in haar meerjarenplanning door een reeks strategische maatregelen te implementeren die specifiek gericht zijn op haar patrimonium.

Recent heeft ANB een strategisch vastgoedplan opgesteld in het kader van SURE2050. Dit plan streeft naar een dynamische gebouwenportfolio met beter, duurzaam en klimaatrobuust vastgoed als middel voor maatschappelijke impact. Onze doelstellingen omvatten het rationaliseren van het patrimonium, waarbij gebouwbeheer gebeurt op een middelenbewuste manier. Daarnaast streeft ANB naar klimaatneutraliteit en zorgt ervoor dat de gebouwen voldoen aan de geldende normen. Er vindt een permanente evaluatie van de portfolio plaats in functie van de organisatiedoelstellingen. Het plan beschrijft hoe we ons patrimoniumbeleid en -beheer zullen verbeteren door middel van een reeks tactische en operationele acties.

De vastgoedstrategie koppelt de doelstellingen van de organisatie aan de toekomstige vastgoedbehoefte en de plannen om in die behoefte te voorzien. Het omvat een gedetailleerde analyse van de huidige en toekomstige behoeften, evenals een grondige evaluatie van het patrimoniumaanbod. Er wordt gekeken naar hoe het aanbod kan voldoen aan de vraag en welke veranderingen nodig zijn om aan de eisen te voldoen. In het plan is ook aangegeven welke gebouwen ANB op lange termijn wenst te behouden in het kader van de doelstellingen en klimaatneutraal maken, welke ze wenst af te breken en welke ze wenst te vervreemden (vermarkten of verkopen).

Het strategisch vastgoedplan van ANB is een dynamisch document dat regelmatig geactualiseerd wordt om te zorgen voor een duurzame vastgoedportefeuille. Het dient als sturingsinstrument voor feitelijke vastgoedbeslissingen en omvat zowel lange termijn acties als acties die binnen de huidige beleidsperiode uitgevoerd zullen worden. Door deze integrale aanpak streven we ernaar om een significante bijdrage te leveren aan de klimaatdoelstellingen van de Vlaamse overheid en een voorbeeld te stellen voor andere organisaties.

5. Bijlagen

5.1 OVERZICHT VAN EU-REGELGEVING DIE ANB MOET OMZETTEN IN INTERNE REGELGEVING EN VAN EVENTUELE INBREUKPROCEDURES

EU-regelgeving heeft een steeds grotere impact op de bevoegdheden van de Vlaamse Regering en op de regelgeving van de Vlaamse overheid. Daarom is het belangrijk om ontwikkelde en voorgestelde EU-regelgeving proactief op te volgen en onderhandelde regelgeving tijdig om te zetten in interne regelgeving. Binnen het beleidsdomein gebeurt er een tijdige screening van nieuwe EU-regelgeving (of initiatieven) voor de bevoegdheden van het beleidsdomein door een permanente opvolging van de EU-agenda's. ANB verzorgt, in afspraak met de collega's in het beleidsdomein, de inhoudelijke opvolging van EU-dossiers m.b.t. bos en biodiversiteit.

- **EU-INBREUKEN**

Geen

- **OMZETTINGSOPDRACHTEN**

(s.l. in de zin van uitvoeringslast van de EU-verplichtingen)

Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake **natuurherstel**.

Bij de opmaak van het Nationaal Herstelplan zal ANB de aspecten voorbereiden die volgens de Natuurherstelverordening vereist zijn in het Nationaal Herstelplan, de globale aansturing van het proces verzorgen, zowel intern ANB als met de andere Vlaamse overheidsinstanties, de nodige afstemming doen met de Belgische collega's en de Europese Commissie.

Meikever © Tom Linster

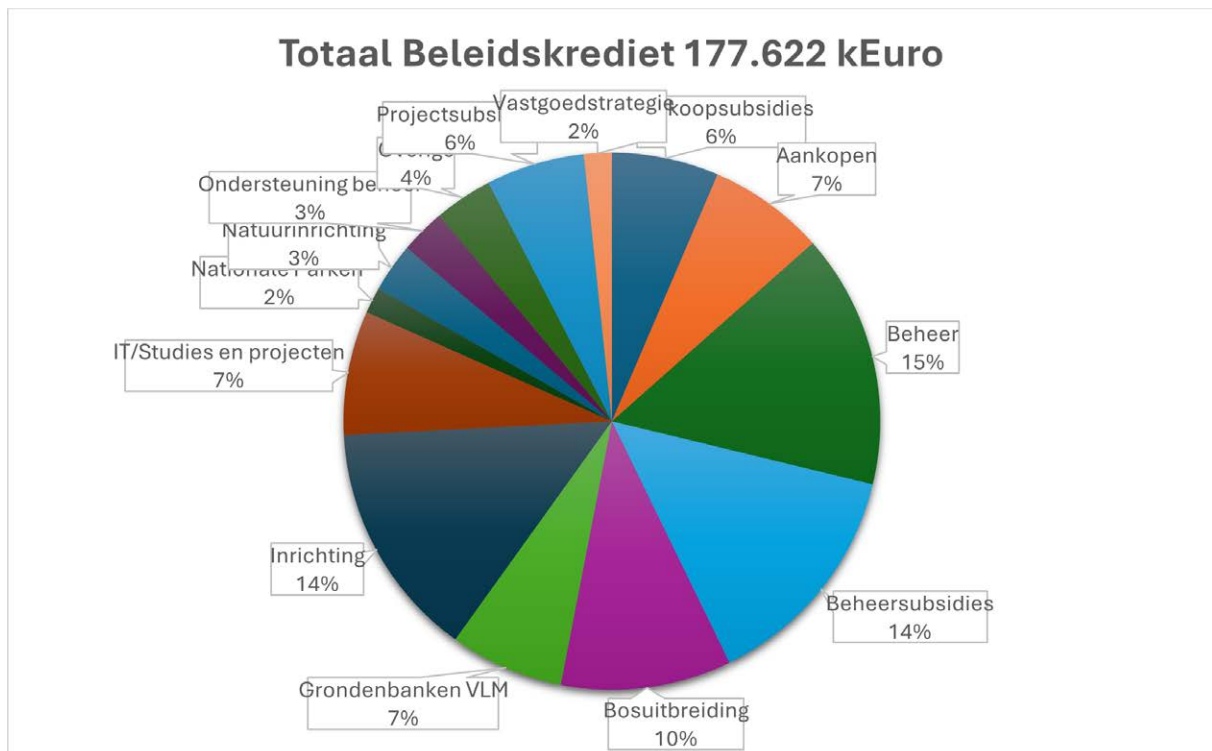

5.2 BUDGETPLAN

Voor de strategische programma's werd telkens de koppeling op hoofdlijnen gelegd met het ervoor voorziene budget.

De begroting van ANB wordt op twee manieren gefinancierd. Het regulier budget wordt toegekend via de begrotingsdecreten die goedgekeurd worden door het Vlaams Parlement en kan opgedeeld worden in 3 grote categorieën: lonen, apparaatskredieten en beleidskredieten. Het grootste deel van het budget is voorzien voor beleidskredieten: 187,3 miljoen euro inclusief beleidskredieten bij de fondsen en voor het project Programmatorische Aanpak Stikstofsanering (PAS).

Dit wordt als volgt verdeeld:

Figuur: verdeling van de beleidskredieten (inclusief PAS-middelen) 2025.

De begrotingsfondsen worden gefinancierd door specifieke ontvangsten. Deze ontvangsten bepalen hoeveel uitgaven er gedaan kunnen worden binnen het begrotingsfonds. Meer specifiek gaat dit over het Jachtfonds, het Visserijfonds en het Bossencompensatiefonds.

Figuur: overzicht middelen van de fondsen 2025.

5.3 PERSONEELSPLAN

Het ANB staat voor verschillende uitdagingen die een impact hebben op de personeelsplanning. Er is de beperkte financiële ruimte en de budgettaire impact van Expeditie Talent, en een druk op het welzijn van onze mensen. ANB moet zich wapenen voor de aankomende pensioengolf tussen 2025 en 2032, en er is nood aan doorgroeimogelijkheden en loopbaanperspectief. Inhoudelijk geeft de nieuwe strategiekaart de koers aan voor deze legislatuur. Al deze elementen nopen tot een aanpassing van het Personeelsplan van ANB. Het nieuwe PEP zal medio 2025 vastgesteld worden.

In afwachting daarvan wordt als bijlage [het huidige PEP](#) toegevoegd.

5.4 UITVOERINGSRAPPORTERING ONDERNEMINGSPLAN 2024

Zie [bijlage](#).

